
KATEDRA SLOVANSKÝCH FILOLÓGIÍ FILOZOFICKEJ FAKULTY
UNIVERZITY KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
SLOVENSKÁ FRAZEOLÓGICKÁ KOMISIA PRI SLOVENSKOM KOMITÉTE SLAVISTOV

PERCEPCIA NADPRIRODZENA VO FRAZEOLÓGII

SLAVOFRAZ
2019

Editorka
Mária Dobříková

2019
UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

Publikácia vznikla vďaka finančnej podpore Ministerstva školstva, vedy, výskumu
a športu Slovenskej republiky v rámci riešenia grantového projektu VEGA 1/0304/18

*Percepcia nadprirodzena v jazykoch a kultúrach Slovanov s akcentom
na západoslovanský a južnoslovanský areál.*

Zodpovedná redaktorka
Executive Editor

prof. PhDr. Mária Dobříková, CSc.

Redakčná rada
Editorial Board

prof. dr. Jasminka Delova-Siljanova
prof. PhDr. Miroslav Dudok, DrSc.
doc. Mgr. Katarína Misadová, PhD.
Mgr. John Peter Butler Barrer, PhD.
Mgr. Marina Kažarnovič, PhD.
Mgr. Svetlana Kmecová, PhD.
Mgr. Miglena Michajlova-Palanska, PhD.
Mgr. Zuzana Obertová, PhD.
Mgr. Željko Predojević, PhD.
Mgr. Saša Vojtechová Poklač, PhD.
Mgr. Magdalena Zakrzewska-Verdugo, PhD.
Mgr. Kristina Đorđević

Recenzenti
Reviewers

prof. Mgr. Peter Ďurčo, CSc.
prof. PhDr. Jozef Mlacek, CSc.

Za obsahovú stránku príspevkov zodpovedajú autori.

© Univerzita Komenského v Bratislave, 2019

ISBN 978-80-223-5023-5

OBSAH

<i>Všetko je vo hviezdach</i>	7
<i>Все одному лишь Богу известно</i>	9
<i>Everything is in the Stars</i>	11
Валерий Мокшенок: Сверхъестественное в русской народной фразеологии на фоне славянской	13
Дарина Антонякова: Отголоски суеверия в русском свадебном обряде	27
Наталья Арефьева: Космогонический код в диалектной картине мира (на материале фразеологии русских островных говоров Одесской области Украины)	34
Dana Baláková: Zlorečenia v slovenských nárečiach	41
Martina Bašić – Barbara Kovačević: Zle vještice i dobre vile	47
Катарина Беговић: Ко је <i>јарац живодерац</i> ? (Могућа интерпретација у оквирама етномитологије)	55
Ivana Čagalj: Nadnaravna bića u hrvatskoj i slovačkoj frazeologiji	63
Людмила Даниленко: <i>To je pohádka</i> , або про лексичний і фразеологічний феномен чеського слова <i>pohádka</i>	71
Јасминка Делова-Силјанова: Споредбена анализа на македонски и на чешки фраземи со компонента <i>рај</i> и <i>некол</i>	76
Mária Dobříková: <i>Zmok</i> – poverové predstavy a ich percepčia z hľadiska etnofrazeológie	82
Мария Доброва: Современный эзотерический дискурс как источник русской неологической фразеологии	90
Павел Дронов: Отражение грусти, печали и уныния в русской фразеологии	97
Miroslav Dudok: Variabilita frazém s personálnym komponentom nadprirodzena	103
Кристина Ђорђевић: Српске и словачке фраземе с називом халуциногених биљака мотивисане магијским ритуалима	113
Весна Ђорђевић – Нина Аксић: Урок у српској народној традицији	120
Олег Федосов: Бог, черт или дьявол кроются в деталях?	127

Željka Fink: Hrvatski frazemi sa sastavnicom <i>anđeo</i>	134
Piotr Fliciński: Wariantywność frazeologizmów odnoszących się do sfery nadprzyrodzonej	141
Giuliano Gajetti: <i>Marzanna</i> : A Supernatural Figure of Death in Slavic Phraseology	148
Juraj Glovňa: Motív baziliška v nemeckej frazeológii (v porovnaní so slovenčinou).....	156
Ольга Кишиневская: „Несказочные“ пословицы, или специфика восприятия носителями русского языка пословиц и антипословиц сказочного происхождения	162
Svetlana Kmecová: Stopy staroslovanskej mytológie v slovenskej a slovinskej frazeológii	167
Katarzyna Konczewska: Pomiędzy światem doczesnym a wiecznym. Demonologia ludowa Grodzieńszczyzny	176
Viera Kováčová: <i>Pálilo to ako ďas, fras či ký parom</i> . Z problematiky intenzifikačných frazeologických prirovnání	184
Мария Ковшова: Называние как перцепция сверхъестественного. Имена собственные в русских идиомах и загадках	191
Pavel Krejč: Kocourkovská fikce v českém prostředí	204
Елена Крейчова – Надежда Сталянова: Фраzeологизми с компонент „ <i>дявол</i> “ в българската публична реч	209
Erika Kržišnik: <i>Hudič</i> in njegovi sinonimi v slovenski frazeologiji	216
Marija Malnar Jurišić – Mira Menac-Mihalić: Fenomen <i>mraka</i> u hrvatskoj dijalektnoj frazeologiji	226
Zuzana Obertová: Aktualizácie frazém v trilógii Juraja Červenáka <i>Černokňažník</i>	235
Маја Орашић: Čudo u biblijsko-frazeološkom kontekstu: na primjeru hrvatskih frazema	242
Ольга Орлова: Появление на свет в образах сверхъестественного (на материале русских идиом и загадок). Когнитивно-лингвокультурологическое исследование	251
Миглена Михайлова-Паланска: Бинарната опозиция <i>десен</i> : <i>ляв</i> и нейното отражение в българската и словашката фразеология	259
Neda Pintarić: Vile u hrvatskoj i poljskoj mitološkoj frazeologiji	266

Željko Predojević: O odabranim poredbenim frazemima s glagolskom komponentom tipa <i>tući kao</i> mogućeg mitskog postanja	273
Екатерина Рычева: Метаязыковые операторы с компонентом <i>бог</i> в дискурсе российских и чешских политиков	281
Анжаліка Садоўская: Вобраз Бога ў беларускіх устойлівых выразях	288
Jana Skladaná: Mágia v slovenskej frazeológii	295
Vera Smole: Nekaj pragmatičnih frazemov s sestavino <i>bog</i> v slovenskih narečjih	300
Людмила Степанова – Лукаш Гаярски: Единицы измерения как источник загадочного в русской, чешской и словацкой фразеологии	308
Эва Стрась: Небо в русском и польском языковом представлении.....	314
Олег Тищенко: Образная номинация подвижных игр в русском диалектном пространстве и фольклоре.....	321
Jasna Uhláriková – Anna Margaréta Lačoková: Koncept <i>strachu</i> v slovenskej a srbskej somatickej frazeológii	329
Катерина Велјановска – Биљана Мирчевска-Бошева: Опозицијата <i>добро : зло</i> во македонската фразеологија	337
Ivana Vidović Bolt: Grmljavine boga Peruna u poljskoj frazeologiji	344
Saša Vojtech Poklač: <i>Od pekla do raja</i> . Eshatološki kraji kot sestavina slovenskih in slovaških frazemov	351
Наташа Вуловић: Аксиологеме с компонентом <i>ђаво (враг, сатона)</i> у српском језику	359
Magdalena Zakrzewska-Verdugo: Aluzje frazeologiczne w opowiadaniu <i>Kraniec świata</i> Andrzeja Sapkowskiego i w jego przekładzie na język słowacki	366

УРОК У СРПСКОЈ НАРОДНОЈ ТРАДИЦИЈИ¹

Весна Ђорђевић

Институт за српски језик Српске академије наука и уметности,
Београд, Србија

Нина Аксић

Етнографски институт Српске академије наука и уметности,
Београд, Србија

У овом раду пажњу ћемо посветити перцепцији урока у српској народној традицији, као и представама о уроку присутним у лексичком и фразеолошком фонду српског језика. Грађу за истраживање чиниће лексеме, фразеолошке јединице и етнографска грађа које се односе на појам урока. Основни и контролни корпус за прикупљање грађе биће дијалектолошки и описни речници српског језика, *Српски етнографски зборник*, збирке пословица и др.

Код свих словенских народа присутно је веровање о постојању *урока* и могућности да се неко или нешто *урекне*,² тј. да се нанесе зло погледом

¹ Рад је настао у оквиру пројеката *Опис и стандардизација савременог српског језика* (178021) и *Интердисциплинарно истраживање културног и језичког наслеђа Србије и израда мултимедијалног интернет портала „Појмовник српске културе”* (147016), које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

² О томе сведочи распрострањеност самог назива *урок*: срп. *урок, урук, рок*, мак. *урок, зарек*, слов. *urok, viurok, irak*, буг. *урок, урук*, рус. *урок*, бел. *урок, сурок* (мн. *суроцы*), укр. *урок*, чеш. *urok*. У *Словенској митологији* (2001: 551) напомиње се да је у основи наведених назива *реч* или *рећи*, док се у основи назива: срп. *ззор, завидност, од очи, чуди, почудиште*, мак. *почудиште, почудване*, буг. *лоши очи, от очи, почудиште*, рус. *сглаз, порча, призор*, бел. *примовки, глаза* итд. налази глагол *гледати*, што је у складу с веровањем да се уриче речима или погледом.

или речима. Уроком се може сматрати „магијска опсена која настаје погледом злих или урокљивих очију, затим речима уз изненађење, чуђење, и хвалисањем некога или нечега” (Кулишић – Петровић – Пантелић 1998: 444). Урок, такође, митолошки означава и демона болести (СМ 2001: 551).

Сматра се да се урећи могу људи, животиње,³ биљке, тј. усеви, али и предмети. Најосетљивије групе људи које могу подлећи уроку јесу „особе на граници промене статуса у оквиру дате културе (труднице, мала деца, млада и младожења) или особе које по неким обележјима излазе из заштитног појаса културе (голи и прљави), или су у неком граничном стању (болесници и рањеници, гладне особе, заспале особе)” (СМ 2001: 551).⁴ Ипак, постоје и они људи и животиње који не могу бити уречени. Заштићени од урока су тзв. обележени или „начети” људи, затим они који су ружни или стари, као и они којима се нема на чему позавидети (Ђорђевић 1938: 84 – 85). Поред ових група, ту су и они људи који имају везе са вером или црквом, као и женска деца која се у нашем народу „мање цене него мушка и сматрају се као имунија према злим очима” (Ђорђевић 1938: 83).

Људи који могу урећи некога или нешто то најчешће чине несвесно, хваљењем некога или чуђењем некоме, као и сопственим тзв. урокљивим погледом, али има и оних који то чине са намером, чешће уз помоћ речи и предмета, а они се сматрају вешцима и вештицама.⁵ Дакле, „урицање може бити непосредно и посредно, из пакости и милости” (Кулишић – Петровић – Пантелић 1998: 444).

Урицање погледом (*урокљив поглед*) у вези је са изразом *зле очи / зло око*,⁶ који, према РМС (1971: 97), означава ’очи чији поглед проузрокује болест, несрећу’. Интересантно је да *зле очи* могу имати и људи који не мисле зло, нпр. деца која су одбијена од сисања па поново враћена: „у Лужници и Нишави ’кад се дете одбије, не сме се више пуштати да сиса, јер сви ’повратњаци’ кад одрасту имају *зле очи* и могу сваког да уреку’. Исто је такво веровање и у околини Јагодине, у Соко Бањи, Алексинцу и Врњцима, како сам у тим местима сазнао” (Ђорђевић 1938: 24 – 25). У Динићевом речнику болест урокљивих очију објашњава се на следећи начин: „Ову болест добијају људи и стока ако их погледа неко ко има *зле*,

³ Тако, у околини Ђевђелије забележено је да: „’још док је крава стеона избегава се сваки разговор о њој. Не пита се кад ће се отелити, не пушта се на пашу, или ако се то учини, води се путем где има најмање пролазника” (Ђорђевић 1938: 14).

⁴ У српској народној поезији особе које су уречене јесу *рода урокљива*, потичу, дакле, из урокљивих породица (в. на пример познату народну песму „Женидба Милића барјактара”).

⁵ У Срему је *коњобарка* „најсилнија вјештица која човјека с коња обара очима” (Карацић 1852: 289).

⁶ У дијалектима се среће и синоним *лоше очи*, на пример у пиротском говору: „Пази да ти не урочи овце, има *лоше очи*” (Пц.) (Златковић 2014б: 531).

урокљиве очи. Он у ствари не жели да им нанесе зло, али је немоћан јер је, по народном веровању, или рођен у суботу или одбијан од сисе па повраћан” (Динић 2008: 863). Најчешће, људи који имају урокљиве очи имају и неки белег или неко друго необично обележје на телу. На пример, „у нашем народу се често чује да се треба чувати ’обележених’ људи, то јест људи са разроким очима, густим и сраслим обрвама, маљама, искривљеним лицем, са ранама, губама, чворугама, или људи који су без браде и бркова (ћосе)” (Ђорђевић 1938: 25). Поред наведених група, у људе који могу урећи спадају и риђи људи са плавим или зеленим очима, као и они у посебним стањима – болесници, жене током менструације, труднице, младе невесте, гладни људи, људи пред умирање, па чак и мртваци⁷, просјаци и др. (ibid.: 26 – 36, СМ 2001: 551).

У *Рјечнику* Вука Караџића (1852: 212) наилазимо и на реч *злоочник* са објашњењем – ’човјек злијех очију који (као што се приповиједа) само погледом својијем другоме може наудити’.

У РМС (1976: 569) забележен је израз *не буди <му> урока, да <му> није урока* у значењу ’да нико не баци чини (на њега), да (га) не урекне’. Наведени израз спада у *заштитне речи*,⁸ како је објаснио В. С. Караџић (1849: 53): „Кад ко жели да се нешто не урече” каже се *Да није урок! / Да није урока / Не буд’урока!*, а Т. Ђорђевић наводи да су при похвали или чуђењу овакве речи представљале својеврсну ограду од урицања: „У Заплању, под Сувом Планином, кад која жена погледа у чије дете, па се боји да га не урече, пљуне и рекне: ’Зле те очи не виделе!’ [...] На Косову и у Метохији се рекне: ’Да ти не пане на уроце’ или: ’Да није урока од моје две очију’ или: ’Да није урук, лепо си се наместила!’” (Ђорђевић 1938: 158 – 159). И у *Речнику косовско-метохиског дијалекта* лексема *урок* представљена је следећим примером: „Да није урок, напредна ви деца!” (Елезовић 1998б: 394).

У Србији је веома честа и реч *машала*, која је турцизам и означава исто што и *Да није урока* (в. Елезовић 1998а: 394). Тако се на Косову и Метохији може чути: „Машала, гља колики је порастао!”, „Машала, што је красна пченица!”, „Машала, да није урок, напредне ви овце!” (Ђорђевић 1938: 160). Истих примера има и у Новом Пазару, као и у читавом Санцаку, како код Срба, тако и код Бошњака.⁹

С истом, заштитном функцијом и данас је распрострањен фразеологизам: *Пу-пу да <те, се, је и сл.> не урекнем*, који се доводи у везу с говорењем

⁷ „Јамачно због страха од злих очију умрлих трудне жене у нашем народу не одлазе тамо где је мртвац” (Ђорђевић 1938: 35).

⁸ Као средство заштите служиле су и амајлије (хамајлије), о чему в. више у Ђорђевић (ibid.: 171 – 295).

⁹ Податак дат са терена једног од аутора рада.

погрдних, тј. ружних речи о некоме или нечему као видом одбране од урока. Тако, на пример, „у Стигу, Левчу и Темнићу чим се чује да се у којој кући родило дете, носе му се поклони [...]. Ако жена која је донела поклоне погледа дете, плуње на њега и рекне: 'Гад!' То чини да га не би урекла. [...] У околини Новог Бечеја, по саопштењу Г. Б. Чиплића, суплента, сељаци никад не хвале своју летину, јер се боје да је не урекну, већ је увек куде. Ако би ко запитао сељака каква му је летина, он ће одговорити: 'До зла Бога!' [...] И у нашем народу се држи да ловцу, кад пође у лов, не треба рећи: 'Срећан пут!' или: 'Добар лов!' јер неће имати среће у лову” (ibid.: 161 – 162).

Такође, како би се заштитио од урока, народ је малу децу називао погрдним именима или надимцима – „Причају да вештица не може детету наудити ако му не зна имена; зато се у нашим крајевима многи зову надимцима до смрти” (Кулишић – Петровић – Пантелић 1998: 445). Како се објашњава у СМ (2001: 551), урицање се може разумети као магијски чин „одвајања и затварања” лика човека (стоке, воћке) у *реч* и његовог присвајања”, као „хватање и одношење нечије 'мере'”, због чега се и крило име детета схваћено као његова *мера*.

Обscene речи су, према Т. Ђорђевићу (1938: 165), „добро средство за привлачење погледа”, па се и користе као заштита против урока: „'Зачудиш се на (и ту се помене неки део тела који се овде из пристојности не може написати)!’ или: 'Кад избројио длаке на своме (ако је мушко) или на својој (ако је женско) (па се изриком каже на чему), онда урекао!'”. На овај начин скреће се поглед урочника, изазива чуђење, а познато је да постоје басме од урока засноване на необичним догађајима чији је циљ да зачуде злоочника (в. СМ 2001: 553).

Постоје и заштитне речи које се морају изговорити од стране другог лица, уколико онај ко похвали некога или нешто заборави да изговори неку од помињаних заштитних речи. Т. Ђорђевић (1938: 163 – 164) наводи следеће изразе: *Пресекао језик!*, *Камен ти у уста!*, *Црвен петао црвено јаје снео, пало с тавана па се не разбило!* (у Смедереву и Пожаревцу), *Лук ти у очи!* (на Косову), *Со и бели лук ти у очи!* (у Левчу и Темнићу) и др. Израз *Црвен петао црвено јаје снео, пало с тавана па се не разбило!* илуструје сврху великог броја архаичних басама од урока код балканских Словена – отклањање урока изазивањем пуцања очију урочника (СМ 2001: 552).¹⁰

¹⁰ У СМ (2001: 552) наведен је пример предања из Охрида: „Јахао неки човек на добром коњу (неки кажу да је терао товарну камилу). Кад је пролазио поред једне кафане, у којој је било пуно света, коњ паде мртав. Јахач се сети да га је неко од гостију морао урећи, па уђе у кафану и затражи јаје, написа нешто на њему и метну га у мангал са жаром. Убрзо затим јаје пуче, а у исто време пуче и око онога човека што је коња урекао”.

У басмама од урока чести су и хтонски атрибути актера басми – у поменутом изразу *црвени петао*, *црвено јаје*, који представљају везу с „оним” светом и чије присуство отклања супротност између „овог” и „оног” света, омогућујући тако повратак на почетно стање, поништење урока (ibid.: 552).

Повратак на почетно стање, односно отклањање урока у басмама од урока исказује се и кроз сукоб *урока* и *урочице* (ibid.: 553): „Урок иде уз поље, / урочица низ поље, / где се сretoше / на дете уроци олизаше” (Раденковић 1973: 15), „Урок под праг, / урочица под праг, / урочица га урочи” (ibid.: 18). Урочица представља ’нестварно женско биће које, према народном веровању, отклања урок, чини’ (Петровић 2009: 148). Лексема *урочица* означава и ’завежљај, амајлију коју уза се стално носи онај који пати од урокљивих очију’ (Динић 2008: 863), као и *траву од урока* ’бот. трава из пор. каранфила *Cusubalus baccifer* и *Lychnis viscaria* која отклања урок, штити од злих очију или чини’ (РМС 1976: 570).

У српским дијалектолошким речницима наилази се и на следеће лексеме у вези с уроком: *очи* – ’уроци’ – „Детенце ватило очи, требе да му се пребаје” (Пк.) (Златковић 2014б: 90), *урочиште* – ’пеј. од урок’ – „Уступ, уступи, урочишта, почудишта, / Растурете се, разнесете се” (б) (Динић 2008: 863), *прозорница* – ’урокљива жена’ – „Хоће да каже то што је видовита жена, која прозире, уриче народ (погледом пресече): ’Нисам крала, нисам неваљала, а нисам ни прозорница’ рекла ми једна баба” [СР 101] (Петровић 2007: 102), *вача на-очи* – ’лако погледати урокљивим очима’ – „Малечко дете вача на-очи” (Трњ.) (Златковић 2014а: вача на-очи), *урочити* – ’изазвати болест или несрећу лошим погледом’ – „Пази да ти не урочи овце, има лоше очи” (Пц.) (Златковић 2014б: 531), *урочљив* или *урокљив* – ’који изазива урок код онога кога погледа’ – „Има урочљиве жене; не доноси детето да ти после ночу не вика” (Зав.) (ibid.), *урочен* – ’који је под уроком’ – „Детето урочено; да га водите да му бају” (Пр.) (ibid.), *урочена девојћа* – ’девојка коју су погледале урокљиве очи након чега јој је позлило’ (Динић 2008: 863).

Урећи се може и ако се уз поглед злих очију изговори реченица којом се изражава чуђење, дивљење, хваљење или ненависти (Ђорђевић 1938: 10). С обзиром на то да чуђење може бити једна од пратећих радњи урицања, у неким крајевима јужне Србије јавља се реч *почудишта*, која се у Динићевом речнику описује као ’злурадо дивљење новорођенчету или младунчету’ и објашњава на следећи начин: „Према народном схватању, када неко стран први пут види новорођенче или младунче домаће животиње, па се зачуди њиховој лепоти и бујности, онда их он уствари урекне, баци почудишта на њих, од чега им позли, после чега могу да страдају и новорођенче и младунчад” (Динић 2008: 636). Тако се и на територији Новог Пазара сматра да се детету не треба „чудити”, тј. говорити како је лепо или добро,

за шта се особа која даје комплименте често прекорно упита „Што се чудиш?” или јој се каже „Немој да се чудиш, не ваља се”.¹¹

У овом прегледном раду желели смо да у кратким цртама представимо богату етнографску и језичку грађу посвећену феномену урока. Богато семантичко-деривационо гнездо лексеме *урок* и бројни изрази у вези са појмом урока сведоче о распрострањености веровања у урок код Срба и неких мањинских заједница које живе на територији Србије (нпр. Бошњаци). Као општи закључак, издваја се веома уска повезаност језичких форми са етнолошким представама о уроку, јер саме језичке јединице понекад описују и читаву етнолошку радњу. Такође, спроведено истраживање потврђује значај урока у српској народној традицији и раширеност веровања у негативне последице урока и начине одбране од њих.

О изузетном значају и „моћи” коју има урок у српској народној традицији сведочи и духовита констатација Т. Ђорђевића (1938: 8) да: „По веровању нашега народа у Србији ’више је људи отишло под земљу од урока него од свих других болести’”.

ЛИТЕРАТУРА

- ДИНИЋ, Ј.: *Тимочки дијалекатски речник. Монографије 4*. Београд: Институт за Српски језик САНУ, 2008.
- ЂОРЂЕВИЋ, Т.: *Зле очи у веровању Јужних Словена. Српски етнографски зборник*. Књига LIII, друго одељење. Живот и обичаји народни, књига 23. Београд: Српска краљевска академија, 1938.
- ЕЛЕЗОВИЋ, Г. Г.: *Речник косовско-метохиског дијалекта I*. Приштина: Институт за српску културу, Народна и универзитетска библиотека, 1998а.
- ЕЛЕЗОВИЋ, Г. Г.: *Речник косовско-метохиског дијалекта II*. Приштина: Институт за српску културу, Народна и универзитетска библиотека, 1998б.
- ЗЛАТКОВИЋ, Д.: *Речник пиротског говора, А – Њ*. Београд: ЈП Службени гласник, 2014а.
- ЗЛАТКОВИЋ, Д.: *Речник пиротског говора О – Ш*. Београд: ЈП Службени гласник, 2014б.
- КАРАЦИЋ, С. В.: *Српске народне пословице и друге различне као оне у обичај узете ријечи*. Беч, 1849.
- КАРАЦИЋ, С. В.: *Српски рјечник истумачен њемачкијем и латинскијем рјечима*. Беч, 1852. [Рјечник]

¹¹ Податак дат са терена у Новом Пазару, на ком је радио један од аутора.

-
- КУЛИШИЋ, Ш. – ПЕТРОВИЋ, П. – ПАНТЕЛИЋ, Н.: *Српски митолошки речник*. Београд: Етнографски институт САНУ, 1998.
- ПЕТРОВИЋ, Д.: *Речник српских говора Војводине 7: поључити – рзати*. Нови Сад: Матица српска, 2007.
- ПЕТРОВИЋ, Д.: *Речник српских говора Војводине 9. Т – Ф*. Нови Сад: Матица српска, 2009.
- РАДЕНКОВИЋ, Ј.: *Урок иде уз поље. Народна бајања*. Ниш: Градина, 1973.
- Речник српскохрватскога књижевног језика. Књига четврта. о – п (ограшје – претња)*. Ур. М. Стевановић et al. Нови Сад: Матица српска, 1971. [PMS]
- Речник српскохрватскога књижевног језика. Књига шеста. с – ш (стотина)*. Ур. М. Стевановић et al. Нови Сад: Матица српска, 1976. [PMS]
- Словенска митологија. Енциклопедијски речник*. Ред. С. Толстој, Ј. Раденковић. Београд: Zepher Book World, 2001. [CM]

THE EVIL EYE IN SERBIAN FOLK TRADITION

The belief in the existence of the ‘evil eye’ and the ability to bewitch somebody or something using eyes and words, either intentionally or otherwise, is widespread in Serbian folk tradition. The subject of this paper is the presentation of Serbian linguistic and ethnological data related to the phenomenon of the ‘evil eye’ which has been taken from ethnographic material and dictionaries. The analysis shows a strong connection among language units (lexemes and phrasemes) and ethnological notions about the ‘evil eye’.

**PERCEPCIA
NADPRIRODZENA
VO FRAZEOLÓGII**

SLAVOFRAZ
2019

Vydala Univerzita Komenského v Bratislave

Technická redaktorka, návrh obálky: Kristína Vozáková

Rozsah strán 374, AH 24,42, 1. vydanie, náklad 120 ks,
vytlačilo Polygrafické stredisko Univerzity Komenského v Bratislave

ISBN 978-80-223-5023-5